

AJUNTAMENT DE GIRONA. CROU [FOTO LUX]

Girona: de l'Escola de Dibuix a l'Escola de Belles Arts

Un recorregut amb alts i baixos i amb projectes renovadors

Explicar la història de l'evolució de l'Escola de Dibuix —creada a finals del segle XVIII— fins a arribar a l'Escola de Belles Arts en democràcia és relatar una història d'alts i baixos, amb propostes renovadores que no varen reeixir, amb tensions entre l'Ajuntament i la Diputació, etc. Una història marcada pels canvis de règim polític i per la composició dels consistoris.

>> *Cassià Costal, professor de pedagogia a l'Escola Normal de Girona, un dels promotors del projecte d'estudis de preparació professional. Any 1926.*

SALOMÓ MARQUÈS > TEXT

El 1790 s'inaugura a Girona l'Escola Gratuïta de Dibuix gràcies a l'impuls del bisbe Lorenzana. L'escola depèn de l'Ajuntament i s'instal·la al primer pis de l'edifici municipal. Cinc anys abans l'Ajuntament gironí havia demanat al rei autorització per establir una escola de dibuix; una petició ben vista per diferents gremis que lamentaven la falta d'aquests estudis d'arts i oficis. L'escola funciona condicionada per la situació política (Guerra del Francès, ocupació napoleònica, etc.) que afecta la vida de la ciutat. Els alumnes premiats el 1800 són *un escultor, tendero, platero, estudiante, dorador, calderero, carpintero, albañil y carpintero*. Només hi figura un estudiant premiat, dada que ens fa suposar que la majoria d'assistents són treballadors. El 1832 les matèries que s'impartien a l'escola eren: *modelo de yeso en diseño, modelo de yeso en escultura, figuras copiadas*

de diseño, flores copiadas del diseño, poses copiados del diseño, cabezas copiadas del diseño, principios sombreados, principios lineados.

Un reial decret de 1849 estableix que les diputacions provincials s'han de fer càrrec de la promoció i el sosteniment de les escoles de dibuix. Amb el posterior desplegament del RD, l'Escola de Dibuix passa a ser considerada Escola Menor de Belles Arts i es converteix en escola municipal i provincial. El fet que l'Escola sigui municipal i provincial al mateix temps comporta tensions entre les dues institucions. A mesura que el país es va industrialitzant, els continguts s'adapten a les noves necessitats. Els blocs de matèries que s'imparteixen són: *a)* aritmètica i geometria per a dibuixants, *b)* dibuix figuratiu, *c)* dibuix lineal i d'adornament, *d)* dibuix aplicat a les arts i a la fabricació, *e)* modelat i buidatge d'adornament i *f)* dibuix industrial.

A mesura que el país es va industrialitzant els continguts s'adapten a les noves necessitats

>> *Membres de l'Escola de Dibuix al voltant d'un relleu d'homenatge a Manuel Quer. D'esquerra a dreta: Josep Saurina, Pere Camós, Joan Carrera (assegut), Esteve Solés i Manuel Quer. 1936.*

AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI [FRANCESC SOLÉS]

>> *Entrada de l'Institut de Segon Ensenyament on s'instal·là l'Escola de Dibuix. 1859.*

AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI [AUTOR DESCONEGUT]

Vuit anys més tard, el 1857, la nova Llei d'Instrucció pública preveu que els ensenyaments de dibuix s'imparteixin als instituts de segon ensenyament, en l'apartat d'ensenyaments d'aplicació. Així doncs, l'Escola de Belles Arts s'agrega a l'institut i s'instal·la al carrer de la Força, a la planta baixa de l'antic convent dels Caputxins.

Aires de renovació

El 1891 la Diputació encarrega al diputat Joaquim Vayreda un nou reglament per a l'Escola de Belles Arts. De fet, el que Vayreda proposa va molt més enllà: un nou pla d'ensenyament de marcat caràcter professional per convertir l'escola en una veritable escola d'arts i oficis.

Uns anys després, el 1914, en el marc del clima de renovació cultural que viu la ciutat, la ponència formada pels arquitectes R. Masó i C. Jordà, el catedràtic J. Estal·la i el diputat J. Font i Fargas presenta a l'Ajuntament l'informe per a la creació d'una escola d'arts i oficis.

La ponència vol estudiar i donar resposta a «¿Que deu esser i com deu organitzar-se en nostres dies una Escola d'Arts i Oficis a Girona i en quina forma deuran implantar-se dintre seu una o varies Escoles tècniques o professionals?». La ponència proposa la creació d'una escola tècnica general per «formar al obrer tècnica i científicament, desvetllar-li ses facultats creadores, propulsar ses iniciatives, introduint-lo en el camp científic».

A la dècada següent, el 1926, el claustre de professors de l'Escola Normal gironina presenta a l'Ajuntament un projecte

El 1857, la nova Llei d'Instrucció pública preveu que els ensenyaments de dibuix s'imparteixin als instituts de segon ensenyament

AJUNTAMENT DE GIRONA. CRD [AUTOR DESCONEGUT]

AJUNTAMENT DE GIRONA. CRD [FOTO LUX]

d'estudis de preparació professional per atendre les necessitats de la ciutat. Amb l'acceptació del projecte, la ciutat té una sola escola amb una doble vessant: Escola Municipal de Belles Arts i de Preparació Professional. És un pas endavant. De totes maneres, l'any següent, Cassià Costal, professor de pedagogia de la Normal, en un article a *El Autonomista* dubta de l'èxit dels nous ensenyaments perquè l'Ajuntament ha acceptat, a la baixa, la proposta i ha omès algunes de les disciplines considerades essencials per a l'objectiu que es volia aconseguir. L'Escola deixa l'institut i s'instal·la a l'edifici de la Normal de mestres i, al cap de dos anys, el 1929, es trasllada a un edifici del carrer del Nord.

Ja en l'etapa revolucionària de la República, l'octubre de 1936, Miquel Santaló, comissari delegat d'Ensenyament, presenta a la Comissió de Govern el document pro escola de preparació professional proletària. Fa aquesta proposta perquè Girona «és l'única capital de la República on el proletariat es troba absolutament orfe d'un centre d'estudis de caràcter professional». La proposta s'aprova provisionalment i es porta a terme en una situació anòmala, de guerra.

Reculada amb la dictadura

Amb la victòria militar contra la República i la instauració d'una dura dictadura es retorna al programa més tradicional de l'Escola de Belles Arts. El repujat, el gravat i el cisellat, el dibuix superior i el nu deixen d'impartir-se. Són anys sense propostes renovadores, amb dificultats de tot tipus.

El 1945 a l'Ajuntament es parla d'establir una *escuela elemental de trabajo*, però no se'n sap res més. Dos anys més tard, el 1947, el Consell Diocesà dels Homes d'Acció Catòlica crea l'escola anomenada Escuela de Aprendices, que és l'origen de l'Escola de Formació Professional de Sant Narcís. Molt lentament, ja a la dècada dels seixanta, hi ha algunes millores degudes més a l'interès dels professors que no pas el de l'Ajuntament, que els deixa fer sense intervenir-hi.

Caldrà esperar l'etapa democràtica i l'actuació dels primers ajuntaments democràtics per portar a terme una transformació possibilista de l'Escola de Belles Arts que afecti positivament la seva orientació, els programes, el professorat, l'edifici i els seus.

Salomó Marquès és catedràtic emèrit d'Història de l'Educació de la UdG i investigador.

>> *Miquel Santaló, comissari delegat d'Ensenyament, promotor del document pro escola de preparació professional proletària. 1936. A l'esquerra, alumnes a l'interior de l'Escola de Dibuix.*

El 1914, la ponència formada per R. Masó, C. Jordà, J. Estalella i J. Font i Fargas presenta a l'Ajuntament l'informe per a la creació d'una escola d'arts i oficis